

מרובה פרק שביעי בבא קמא

ע"ה

עין משפט
נר מצוה

ק"ב א מ"י פ"ו מהל'
בטורות הלכה י'
סמג עשין י"ג:
ק"ב ב מ"י שם פ"ב ה' ו'
סמג עשין י"ח ולאין
רמג טו"ש ע"י סימן שטו'
סעף י':
ק"ב ג מ"י פ"ב מהל'
בטורות הלכה ח'
סמג עשין קמא טו"ש ע'
י"ד סימן שש סעף ב':

תורה אור השלם

1. שור או כשב או עז כי
יולד ויהיה שבועת ימים
תחת אמו ומיום השמיני
תקלחא יצאה לקרבן
אשה לז' יקרא כב כו
2. אך בכור שור או
בכור כשב או בכור עז
לא תפדה קדש הם את
דמם תורק על המזבח
ואת קולגם תקטיר אשה
לז' יתחלל ילד:
במדבר יח יז

רבינו חננאל

ופרקין גבי קדשים תרי
או כתיב ותוריהו למעט,
חד למעוטי כלאים וחד
למעוטי נדמה שאין כשרין
לקרבן. אלא אי אמרת
תוריהו לרבות, חד לרבות
כלאים וחד לרבות הנדמה,
השתא כלאים דאביו כשב
ואמו עז או אפכא אמרת
כשר לקרבן, מי שאביו
כשב ואמו בכשה ונדמה
לעז צריך לימיר דכשר,
אלא תוריהו למעט.
ואתנין לאוקמיא דאדמר
רבא כל מקום שני' שה
להוציא את הכלאים
לענין פדיון פטר חמור,
רבתי ופטר חמור תפדה
בשה למעט הכלאים
רחוקן איני פורדין בכלאים.
ור' אלעזר דמתייר בכלאים
מוקים להא דרבא בכבש
שנולד מן הכבשה שאחד
מן שניהם או הכבש או
הכבשה וגליו קולטות
כשל חמור כלומר אינו
מפריס פרסה וכאלו זה
טחור וזה טמא הנוול
מביניהן פסול הוא לקרבן.
כלאים פיר' עז שבא על
כבשה הוציא מהן כלאים
הוי. נדמה, פיר' אביו כשב
ואמו כבשה ונדמה לעז,
בגון אלו הבאין במלאד
אל חוראן. ומתמיהין וכי
טהורה מטמאה מי מעברה
אין דאיבערה מקלות ור'
שמע' קלות דר' שמע'
מפורש בבכורות פרק
ראשון, וכדכורא ולאפוקי
מד' יהושע דר' יהושע
האי משה כשבים ושה
עוים נפקא ליה ולא
מביעא ליה דרבא.

והא גבי קדשים דכתיב שור או כשב נרבייה. תימה מה ריבוי
זריך נהי דמשור וכשב לא מצי לרבויה כלאים מכשב ועז
שאמה יכול להוציא כלאים מציניהו אחי ואורי' דע"ג דלמי כלאים
מדסמך כשב לעז מכל יום יום למעט מדסמך שור לכשב דלחומרא

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מקשינן וכיון דלי לא הוי כמיז שום
או לא כסיפא ולא כרישא הייתי
ממעט כלאים יש לי לומר דלמא
או לרבות ומשני מדסיפא למעט
כלומר או דכתיב גבי כשב ועז כיוצא
בו במקום אחר אית לן למימר
למעוטי הלכך ה"ג דרשינן דרשינן ליה
וה"ה או דרישא למעוטי דרשינן ליה
ולא לרבויה ופריך אדרבה אימא
איפכא דלוי ראשון כמיז במקום
שכיוצא בו במקום אחר ראו לרשו
לרבות ודרשי ליה נמי הכא לרבות
וה"ה נמי שני ומשני כו' ואם תאמר
ולא ליכמוד אלא ההוא או דצין כשב
ועז דמשור וכשב הוה ממעטינן
כלאים ומאז דכשב ועז הוה ממעטינן
נדמה וי"ל דלי לא כמיז אלא חד
אפילו הוה כמיז גבי כשב ועז הוה
דרשינן לרבות כלאים כיון דלי לא
כמיז או כלל הוה ממעטינן כלאים
משור וכשב דפרישית לעיל:

השתא כלאים איתרבו ב'.
וא"ת בלא ק"ו דכלאים
איכא למפרך דמה זריך לרבות
דממילא מתרבי כל כמה דלא מעטיה
קרא דהא כי אמר דלמא אויין למעט
זריך קרא למעוטי ואע"ג דממעטינן
כלאים לא הוה ממעטינן נדמה אי לאו
דמעטיה קרא וי"ל דכלא שום קרא
הוה מרבינן נדמה שדומה במקל
סימנין וממעטינן נדמה שאין דומה
כלל דהוה ילפינן תחת תחת מעשר
וכי אמרי אתא לרבויה:

א' במעשר פירוש דהוי כלילי כמיז ביה שם מג"ש דהעברה העברה מבכור דכתיב ביה שם (ויקרא יז) אם שור אם שם ובקונטרס
פ' דבמעשר כמיז לאן דהוי כמו שם ואין נראה ועוד צפרק צמא דבכורות (דף קז.) פריך אי גמר מעשר תחת תחת מקדשים אפי'
הנך נמי פ' יוצא דופן ומחוסר זמן ויחוס לא יכנסו לדיר להעשר ואי לא גמר מקדשים צלמא טריפה כל אשר יעבור פרט
למריפה אלא כלאים מנ"ל ומאי קושא לימא ליה דמבנין אז דרצא נפקא ליה כלאים כיון דבמעשר כתיב [אלן] ו דפריש
בקונטרס הכא ולפי מה שפירשתי דאש דבכור סמך א"ש דלא מצי למימר הכא דליף מעשר מבכור דמיטע ביה כלאים דאם כן יוצא
דופן נמי נמעט במעשר דנילף מבכור:

ע' ד שיהא שור ובכורו שור. אומר ר"י דצפרק קמא דבכורות (דף קז.) מוקי לה דוקא צפאין דומה כלל אצל דומה במקל סימנין
ילף התם מאך דקדש צבכור וזריך למעט נדמה בקדשים ובכור דלי לא כמיז אלא בקדשים הוה ילפינן צבכור מקדשים והוה ממעטינן
צבכורות מפריס ומשור ואי הוה כמיז ריבוי לחודיה צבכורות לרבות נדמה שיש בו מקל סימן הוה מרבינן ליה נמי בקדשים
דילפינן מהדרי צג"ש וכן אי לא הוה כמיז בקדשים כלל אלא צבכור מיעוט וריבוי הוה ילפינן קדשים מבכור אצל השתא דכתיב בקדשים
וכמיז נמי מיעוט וריבוי צבכור ליכא למילף קדשים מבכור דאם כן לישתוק קרא ממיעוט דקדשים:

ב' טמא שנו"ד מן הטהור ועיבורו מן הטמא וד"א ב' יהושע. פ' בקונטרס דר' יהושע פליג אדר"ש ושרי גמל הצא מן הפרה
שעיברתו משור בסימן אחד של טהרה מעלה גרה או מפריס פרסה ודריש את זה לא תאכלו את הגמל גמל אי אתה
אוכל בסימן אחד אצל אחר אתה אוכל בסימן אחד ואיזה זה זה טמא שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטהור יכול אפי' עיבורו מן
הטמא כלומר כשם שאני מכשיר בו כך אני מכשיר צבנו אם נתעברה הימנו פרה ת"ל זה כשבים כו' ועיבורו מן הטמא לאו דוקא
דלדידיה הוי טהור אלא דומה לטמא וכולה סוגיא דבכורות (דף קז.) וס' לא משתמע כפירושו אלא משמע דמודה ר' יהושע לר"ש דגמל גמור
הנוול מפרה ומשור שהוא אסור ואם יש בו סימן אחד שדומה מקל לפרה מותר ולא קאי כלל אקסמינא דקרא ו' ממעלה גרה או ממפריס
פרסה והכי איתא התם (ס' רחל שילדה מין עז ועז שילדה מין חל פטורה מן הבכורה ואם יש בו מקל סימנין חייבת ר"ש אומר עד
שיהא ראשו ורובו דומה לאמו ועלה דהיא מביעא ליה לר"ש בגמרא בן פרה מי בעי שיהא ראשו ורובו דומה לאמו להחירו באכילה או
אפי' במקל ובעי למפסג מד' יהושע דסבר כר"ש מדקרי לה טמא וקאמר אצל אתה אוכל בסימן אחד כו' אלמא לא בעי ראשו ורובו
להחירו באכילה ודמי ודלמא סבר לה כר"ש בחדא ופליג עליה בחדא ועוד משמע התם ו' מעטמא דר' יהושע משום דקסבר זה זה גורם אסור
ולפי זה אפי' טהור שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטמא אסור וכן דשמעתין דמוקי צבא לטמא שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטמא
מיירי נמי שדומה קל לאמו כהיא דרבי יהושע שאם היה דומה לגמרי לגמל אפילו עיבורו מן הטהור היה אסור דהא ס"ל כר"ש
כדאוקמא דליעבר מקלות וכר"ש וה"ה דה"מ לננקט טהור שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטמא דאסור כיון דשה להוציא כלאים
ואסור משום זה זה גורם אלא משום דנקט במילמיה דר' יהושע טמא שנוול נקט נמי הכי במילמיה דרצא ובמילמיה דר' יהושע
נקט משום דרישא קמי אצל אתה אוכל בסימן אחד טמא שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטהור להכי נקט צסיפא נמי יכול שאמה
אוכל טמא שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטמא וה"ה אפילו טהור שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטמא דאסור משום זה זה גורם והא
דקאמר הכא ודלא כר' יהושע כ"ש דהוי דלא כר"א צר פלוגתיה דשרי ליה לגמרי וה"ג ר' אלעזר ולא ר' אליעזר:

להוציא כלאים מציניהם. אין כלאים
למעט. או דסיפא דקרא' כשב או עז ודאי למעט אתא שיהי
כלאים כלאים מהם וממילא משתמע ו' לרבות לא אינטריך ואי לרבות
נדמה כל שכן דלא אינטריך דיון דמרישא הוא מתרבי כלאים כל
שכן נדמה דקיל: אי נקדשים.

למימרא דפסול לקרבן דכתיב צו
שה צבכורות צפרשת נקדים (צמדנר
טו) או לשה צבכשים וגו': הא
צבכורות כמיז צו. מרביא דאז כשב
פרט לכלאים דפסול: אי למעט
צבכורות. ואע"ג דלא כמיז ביה שם
אלא לאן קאמר צבא דפסול הא
אמרין צבכורות' לענין מילי טובא
גמר תחת השבט' מתחת אמו' הלכך
להא מלמא יליף נמי ופסול: העברה
העברה. והעברה כל פטר רחם
לה' (שמות יג) וכל אשר יעבור (ויקרא
כו): לענין פדיון פטר חמור. דכתיב
שהי וקא' אשמעינן רצא טעמא דמתני'
דקמי אין פודין צבכורות מהכא הוא:
ולא צבכ. צבי ואיל: ולא צבא
שחוט. דלאו שם קרינא צב:
כלאים. משני מניי צבמות: כו.
מצינא וזיה: למא שנוול מן
טהור. פרה שילדה סוס ואזני סוס
או רחל שילדה חזיר ואזני חזיר
דאסור באכילה דכתיב זאת הצבחה
אשר תאכלו שור שה כשבים (דברים
יז) וכיון דכתיב שה פרט לכלאים
כה"ג הוא: דר' יהושע צפרק קמא
דבכורות (דף קז.) וטעמה טעמא
מי מיעברא. דאינטריך למעוטי והא
קיימא לן צפ"ק דבכורות (דף קז.)
לעולם אין מתעברת לא טמאה מן
הטהורה ולא טהורה מן הטמאה:

דליעבר
ומעשר הצבחה העברה דבכור והשתא כי
בעי לרבויה נדמה אפילו אותו שאין דומה כלל ולהכי זייק השתא כלאים איתרבי נדמה אפילו אין דומה כלל מצביא:
א' במעשר פירוש דהוי כלילי כמיז ביה שם מג"ש דהעברה העברה מבכור דכתיב ביה שם (ויקרא יז) אם שור אם שם ובקונטרס
פ' דבמעשר כמיז לאן דהוי כמו שם ואין נראה ועוד צפרק צמא דבכורות (דף קז.) פריך אי גמר מעשר תחת תחת מקדשים אפי'
הנך נמי פ' יוצא דופן ומחוסר זמן ויחוס לא יכנסו לדיר להעשר ואי לא גמר מקדשים צלמא טריפה כל אשר יעבור פרט
למריפה אלא כלאים מנ"ל ומאי קושא לימא ליה דמבנין אז דרצא נפקא ליה כלאים כיון דבמעשר כתיב [אלן] ו דפריש
בקונטרס הכא ולפי מה שפירשתי דאש דבכור סמך א"ש דלא מצי למימר הכא דליף מעשר מבכור דמיטע ביה כלאים דאם כן יוצא
דופן נמי נמעט במעשר דנילף מבכור:

ע' ד שיהא שור ובכורו שור. אומר ר"י דצפרק קמא דבכורות (דף קז.) מוקי לה דוקא צפאין דומה כלל אצל דומה במקל סימנין
ילף התם מאך דקדש צבכור וזריך למעט נדמה בקדשים ובכור דלי לא כמיז אלא בקדשים הוה ילפינן צבכור מקדשים והוה ממעטינן
צבכורות מפריס ומשור ואי הוה כמיז ריבוי לחודיה צבכורות לרבות נדמה שיש בו מקל סימן הוה מרבינן ליה נמי בקדשים
דילפינן מהדרי צג"ש וכן אי לא הוה כמיז בקדשים כלל אלא צבכור מיעוט וריבוי הוה ילפינן קדשים מבכור אצל השתא דכתיב בקדשים
וכמיז נמי מיעוט וריבוי צבכור ליכא למילף קדשים מבכור דאם כן לישתוק קרא ממיעוט דקדשים:

ב' טמא שנו"ד מן הטהור ועיבורו מן הטמא וד"א ב' יהושע. פ' בקונטרס דר' יהושע פליג אדר"ש ושרי גמל הצא מן הפרה
שעיברתו משור בסימן אחד של טהרה מעלה גרה או מפריס פרסה ודריש את זה לא תאכלו את הגמל גמל אי אתה
אוכל בסימן אחד אצל אחר אתה אוכל בסימן אחד ואיזה זה זה טמא שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטהור יכול אפי' עיבורו מן
הטמא כלומר כשם שאני מכשיר בו כך אני מכשיר צבנו אם נתעברה הימנו פרה ת"ל זה כשבים כו' ועיבורו מן הטמא לאו דוקא
דלדידיה הוי טהור אלא דומה לטמא וכולה סוגיא דבכורות (דף קז.) וס' לא משתמע כפירושו אלא משמע דמודה ר' יהושע לר"ש דגמל גמור
הנוול מפרה ומשור שהוא אסור ואם יש בו סימן אחד שדומה מקל לפרה מותר ולא קאי כלל אקסמינא דקרא ו' ממעלה גרה או ממפריס
פרסה והכי איתא התם (ס' רחל שילדה מין עז ועז שילדה מין חל פטורה מן הבכורה ואם יש בו מקל סימנין חייבת ר"ש אומר עד
שיהא ראשו ורובו דומה לאמו ועלה דהיא מביעא ליה לר"ש בגמרא בן פרה מי בעי שיהא ראשו ורובו דומה לאמו להחירו באכילה או
אפי' במקל ובעי למפסג מד' יהושע דסבר כר"ש מדקרי לה טמא וקאמר אצל אתה אוכל בסימן אחד כו' אלמא לא בעי ראשו ורובו
להחירו באכילה ודמי ודלמא סבר לה כר"ש בחדא ופליג עליה בחדא ועוד משמע התם ו' מעטמא דר' יהושע משום דקסבר זה זה גורם אסור
ולפי זה אפי' טהור שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטמא אסור וכן דשמעתין דמוקי צבא לטמא שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטמא
מיירי נמי שדומה קל לאמו כהיא דרבי יהושע שאם היה דומה לגמרי לגמל אפילו עיבורו מן הטהור היה אסור דהא ס"ל כר"ש
כדאוקמא דליעבר מקלות וכר"ש וה"ה דה"מ לננקט טהור שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטמא דאסור כיון דשה להוציא כלאים
ואסור משום זה זה גורם אלא משום דנקט במילמיה דר' יהושע טמא שנוול נקט נמי הכי במילמיה דרצא ובמילמיה דר' יהושע
נקט משום דרישא קמי אצל אתה אוכל בסימן אחד טמא שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטהור להכי נקט צסיפא נמי יכול שאמה
אוכל טמא שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטמא וה"ה אפילו טהור שנוול מן הטהור ועיבורו מן הטמא דאסור משום זה זה גורם והא
דקאמר הכא ודלא כר' יהושע כ"ש דהוי דלא כר"א צר פלוגתיה דשרי ליה לגמרי וה"ג ר' אלעזר ולא ר' אליעזר:

(א) חולין ע"ה: לעיל ע"ה:
(ב) ובכורות י' וס' יג'
(ג) יומא מט: ע"ש צבכורות
(ד) צבכורות שם
(ה) ובכורות י' וס' יג'
(ו) ויקרא כו' וס' יג'
(ז) ויקרא כו' וס' יג'
(ח) ויקרא כו' וס' יג'
(ט) ויקרא כו' וס' יג'
(י) ויקרא כו' וס' יג'
(יא) דה"ל כללו כמיז שה
והכא ליכא לאקשויי תחת
תחת יליף שרי לפי סבא
לא גמר מקדשים. העקב
מחלופי גרסאות. וס' ועין
בספר פני יהושע.

הגהות הב"ה

(א) רש"י ד"ה מדסיפא
וכי ולרבות לא אנטריך
וכי דמרישא הוה מתרבי:
(ב) רחל ד"ה לעולם וכו'
אמעלה גרה או
אמפריס וכי איתא התם
ת"ר רחל שילדה וכו'
לר"ש בגמל בן פרה מי
צבי ר' שמעון שיהא
ראשו ורובו וכו' וקאמר
אצל אחר אתה אוכל:

גליון הש"ס

גמ' דה דבכור תפדה.
עין מה ק"ב מ"א
מוספות ד"ה גמר ליה:

מוסף רש"י

אך בכור שור עד
שיהא הוא שור ובכורו
שור. דמתייר למיכבד
שור כשב ועז, דהא ענינא
בכור קמישעתי דמתי
לעיל מניי כל פטר רחם
וגו' ונקט צבולה צבחה
ש"מ עד שיהא הבכור
כאמו ולא דומה לאמר
(בבכורות ה.) אין פורדין.
פטר חמור יומא (ס' טס).
לא בעגל ולא בחיה.
צבי ואיל (בבכורות יב.) דשה
כמיז (יומא ס' טס). ולא
בשחוטא. צבא שחוטא
(ס' טס). ולא בטריפה.
שמתכו גרלה מן
הארכונה ועלמה (בבכורות
יב.) ולא בכלאים. חס
הצא על הרחל (ס' טס) ואפי'
דמשי לדדיו הוא שם
(יומא ס' טס). ולא בכור.
דמיז וצבי (ס' טס) ספק היה
ספק צבמה (בבכורות יב.)
מפני שהוא שור. דצין
רחל וצין עז קרינא שם (ס' טס).
משה כשבים. שם הצא
משני כשבים (ס' טס).